

3de vergadering

Donderdag 20 september 2007

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 147 leden, te weten:

Agema, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Van Baalen, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Van Bommel, Bosma, Bouchibti, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Çörüz, Cramer, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Dibi, Tony van Dijk, Jasper van Dijk, Jan Jacob van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Duyvendak, Eijsink, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gennip, Van Gent, Gerkens, Van Gerven, Gesthuizen, Van Gijlswijk, Gill'ard, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heerts, Heijnen, Hessels, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Jonker, Kalma, Kant, Karabulut, Knops, Koopmans, Koppejan, Jules Kortenhorst, Roland Kortenhorst, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Kuiken, Langkamp, Leerdam, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Luijben, Madlener, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppérus, De Nerée tot Babberich, Nicolaï, Omtzigt, Ormel, Ortega-Martijn, Ouwehand, De Pater-van der Meer, Pechtold, Peters, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Rooij, De Roon, De Rouwe, Rutte, Samsom, Schermers, Schinkelshoek, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Snijder-Hazelhoff, Spekman, Spies, Van der Staaï, Sterk, Tang, Teeven, Thieme, Tichelaar, Van Toorenborg, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Vietsch, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, de heer Bos, viceminister-president, minister van Financiën, de heer Rouvoet, viceminister-president, minister voor Jeugd en Gezin, de heer Verhagen, minister van Buitenlandse Zaken, de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, mevrouw Ter Horst, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer Plasterk, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Van Middelkoop, minister van Defensie, mevrouw Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de heer Eurlings, minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken,

mevrouw Verburg, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de heer Donner, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Klink, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Koenders, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, mevrouw Vogelaar, minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de heer Timmermans, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Albayrak, staatssecretaris van Justitie, mevrouw Bijleveld-Schouten, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegthart, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Dijkma, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer De Jager, staatssecretaris van Financiën, de heer Van der Knaap, staatssecretaris van Defensie, mevrouw Huizinga-Heringa, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de heer Heemskerck, staatssecretaris van Economische Zaken, de heer Aboutaleb, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel mede dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën zich hebben afgemeld voor de ochtend in verband met het bijwonen van de begrafenis van Dirk Witteveen, directielid van De Nederlandsche Bank.

Het woord is aan de heer Pechtold voor een voorstel over de orde.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Wij hebben vanochtend in de media uitgebreid de voorstellen kunnen zien die de drie coalitiefracties doen ten opzichte van de plannen van het kabinet. De NOS had het mooiste overzicht tot in detail. Ik zou graag daarvan de financiële consequenties, inclusief de dekking, krijgen om volwaardig aan het debat te kunnen meedoen.

De heer **Van Geel** (CDA): Het verbaast mij buitengewoon dat deze vraag wordt gesteld. Ik wacht de reactie van het kabinet op onze suggesties af. Vervolgens is er een tweede termijn. Wij zullen de voorstellen beoordelen en bekijken wat wij in tweede termijn ermee doen. Dat lijkt mij een heel ordelijke manier van discussiëren.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Ik wil de heer Pechtold van harte bijvallen. Misschien kan ik nog een argument toevoegen. Als de voorstellen van de coalitiepartijen als

Voorzitter

een gemeenschappelijke tegenbegroting kunnen worden beschouwd, doen wij niet moeilijk over het gebrek aan doorrekening. Dan krijgen wij echter wel enig overzicht. Anders moeten wij elke keer toekijken.

De **voorzitter**: Het antwoord van de heer Van Geel was glashelder, mijnheer Pechtold. U krijgt duidelijkheid, maar pas in tweede termijn.

De heer **Pechtold** (D66): Er staan zaken in, zoals het stoppen van de vergoeding voor vissers, die gisteren niet aan de orde zijn geweest. Kennelijk zijn zij toch op de een of andere manier tot stand gekomen. Daarop kan ik dus ook geen reactie van de minister-president verwachten. Of ik krijg die wel, maar dan komt die uit het niets. Ik wil meedoen in een volwassen democratie. Er wordt breed gelekt wat overeen is gekomen. Ik heb de bedragen die de media bekend hebben gemaakt, erbij gezet. Maak ze even af en dek ze! Dan kunnen wij meedoen. Geen poppenkast!

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk en het antwoord van de heer Van Geel was dat ook.

Aan de orde is de voortzetting van:

- de algemene politieke beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota voor het jaar 2008 (31200).

(Zie vergadering van 19 september 2007.)

De **voorzitter**: De minister-president heeft mij aangegeven welk schema in zijn beantwoording volgt. Hij zal dat zelf ook nog even duidelijk maken. Hij begint met een algemene inleiding. Ik stel voor, hem de kans te geven om een flink deel van zijn inleiding uit te spreken zonder hem te interrumperen. Als het werkelijk niet anders kan – ik ken u allen – hebt u altijd de mogelijkheid om mij toestemming te vragen voor een interruptie. Laten wij echter proberen, de minister-president een eind te laten komen met zijn algemene inleiding.

Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de regering op vragen, gesteld in eerste termijn.

Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijlage bij de Handelingen van deze vergadering.

(De bijlage is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Balkenende**: Mevrouw de voorzitter. Graag zeg ik de leden van de Kamer dank voor de inbreng gisteren in eerste termijn. Graag – u gaf het al aan, voorzitter – schets ik de visie van het kabinet die ten grondslag ligt aan de begroting. Vervolgens ga ik in op de inbreng van de Kamer. Mijn betoog begint met het financieel-economisch beleid en daarna structureer ik de vragen aan de hand van de zes pijlers in het coalitieakkoord en het beleidsprogramma. Een groot aantal meer gedetailleerde vragen is inmiddels schriftelijk beantwoord. Die antwoorden hebben u bereikt.

De begroting die het kabinet bij deze Kamer heeft ingediend, heeft een toekomstgerichte oriëntatie. Wij

willen een Nederland dat economische groei versterkt en de kansen ervan benut, een Nederland met oog op komende generaties, duurzaam in zowel solide financieel beleid als de zorg voor het milieu. Nederland als een land van respect en veiligheid, een land waarin het er niet toe doet wat je bent, maar wat je bijdraagt aan onze samenleving, een land dat daarom streng is voor wie niet wil en sociaal voor wie niet kan. Kort samengevat: ons doel is de economie en samenleving van Nederland sterk en veerkrachtig houden.

Er zijn drie elementen die volgens het kabinet in samenhang cruciaal zijn voor een goede toekomst; drie harde eisen die aan het beleid worden gesteld. De kunst is, daartussen een evenwicht te vinden.

Ten eerste: het beleid moet economisch verstandig zijn. Een sterke structuur van de economie en de overheidsfinanciën is de noodzakelijke voorwaarde voor een veerkrachtige samenleving. Dit maakt sociale samenhang en goede publieke voorzieningen mogelijk. Om het in rond Nederlands te zeggen: je moet het geld eerst wel verdienen voordat je het kunt uitgeven. Economen zijn het over heel veel dingen oneens, maar vrijwel allemaal wijzen zij erop dat het verstandig is om in goede jaren zuinig aan te doen, zodat er voor de magere jaren een reserve wordt opgebouwd. Op dit moment hebben wij relatief goede jaren, dus wij weten wat ons te doen staat.

Ten tweede: het beleid moet duurzaam zijn. Dat betekent rekening houden met de belangen en kansen van toekomstige generaties; rekening houden met het heldere feit dat onze kinderen volwassen worden in een land met relatief minder jongeren en meer ouderen. Dat heeft enorme maatschappelijke consequenties waarop wij nu al moeten inspelen.

Ten derde: het beleid moet ambitieus zijn. Kijk eens naar wat wij geërfd hebben doordat voorgaande generaties ambitie toonden: de Deltawerken waardoor Nederland veilig is tegen het water; een exportpositie waar andere landen met jaloezie naar kijken; een sociale zekerheid die zich kan meten met de beste ter wereld. Zo is het nu onze rol om op onze beurt bij te dragen aan de mogelijkheden en kansen van onze kinderen.

Deze drie eisen heeft het kabinet gesteld bij het opstellen van zijn begroting. Zoals ik al zei, het gaat om het vinden van evenwicht en om een afweging tussen de verschillende dilemma's. Wij realiseren ons dat mensen graag de gevolgen van de goed draaiende economie terugzien in hun portemonnee en dat is volstrekt te begrijpen.

Tegelijkertijd willen mensen ook uitstekende zorg, goed onderwijs voor hun kinderen, een veilige buurt en meer respect in de samenleving. Mensen willen een schoon milieu maar pakken ook graag de auto. Het is dan aan het kabinet om afwegingen te maken en knopen door te hakken. Ook dat willen mensen: een overheid die daadkracht toont, een regering die regeert.

Het eerlijke verhaal van deze begroting is dat een tekort wordt omgebogen naar een overschot: van -0,4 naar +0,5, dat verschild 0,9 en verbetert het EMU-saldo met zo'n 4,5 mld.

Het eerlijke verhaal is ook dat wij in de verkiezingscampagnes vorige jaar beloftes hebben gedaan over een hogere WAO-uitkering voor volledig arbeidsongeschikten, over meer geld voor het milieu, over meer geld voor onderwijs en meer geld voor veiligheid; na hervormen nu investeren in de kwaliteit van de samenleving. Het is